

San Josemaría diante do apóstolo Santiago

Este 25 de xullo cúmprense 60 anos da última viaxe de san Josemaría a Compostela.

Chegou de Londres despois de pasar por Vigo. Estivera en Santiago, entre outras ocasións, con motivo de tres Anos Santos Xacobeos, o primeiro en 1938 cando, como ocorre agora, celebrouse o Xacobeo durante dous anos seguidos debido ao conflito bélico.

24-07-2021

En xullo de 1961 san Josemaría estaba en Londres. Conta Andrés Vázquez de Prada na súa biografía do fundador do Opus Dei como “aos dous días da súa chegada comunicáronlle que a ordenación dun grupo de sacerdotes da Obra, que tería lugar en Madrid, habería de atrasarse, porque se presentaron algunhas dificultades formais. Ao día seguinte de recibir a noticia, sábado 22 de xullo de 1961, decidiu ir ver a don Leopoldo Eijo e Garay, que adoitaba veranear en Vigo”.

O 23 de xullo san Josemaría voou desde Londres con Álvaro del Portillo. En Biarritz esperáballe don Florencio Sánchez Bella, entón consiliario do Opus Dei en España, e Isidoro Rasines. Segue contando Vázquez de Prada: “Durmiron en Vitoria, e o luns atravesaron a meseta, cunha calor abafante e un vehículo de limitada velocidade, desde a madrugada ata a caída da

tarde. Abrazou a don Leopoldo: Cal era o problema? Non había problema, todo estaba arranxado. Simplemente, o bispo de Madrid levaba moito tempo sen ver ao Fundador e non quixo renunciar a esa alegría”.

Despois da estancia en Tui non quixo regresar a Londres sen ir ver aos asistentes ao curso de verán que se estaba celebrando no Colexio Maior A Estila. “Como era habitual por aqueles anos, os Centros de Estudos de Madrid e Barcelona (hoxe Montalbán e Monterols, respectivamente) atopábanse no da Estila para facer un semestre conxunto de estudos internos”. Isto escribe José Antonio Galera, entón o director da Estila, nun detallado relato sobre a intendencia da visita.

Mentres san Josemaría estaba en Vigo con don Leopoldo, no faladoiro do mediodía do 24 de xullo “leuse

unha carta procedente dese país (Inglaterra) na que se daban noticias da estancia do noso Pai”, detalla Galera. Esa noite, ás 22.15 horas, don Florencio Sánchez Bella chamou e “díxome que ao día seguinte, 25 de xullo, chegarían a Santiago, cara ás dez horas”.

Coa Residencia en obras e varios actos programados para celebrar a solemnidade de Santiago Apóstolo, a chegada de san Josemaría sorprendeu aos alumnos cando estaban a almorzar e, conta Galera, “puiden decatarme de que a noticia fora dada polo enorme ruxido de xúbilo que oín”. El estaba fóra, na Avenida de Coimbra.

San Josemaría chegou ás 10.10 horas e vinte minutos despois comezou un faladoiro no salón de actos xa que nada máis entrar no ateigado vestíbulo dixo: “Veño ver aos paxaros e non a gaiola”. Explica Galera:

“Facía moitos anos que non tiñamos ocasión de ver ao Pai. Ese día coñecérono moitos. Alí estabamos máis de cen fillos seus Numerarios”.

Ese primeiro faladoiro durou tres cuartos de hora e despois san Josemaría celebrou a Misa no Pedroso, a casa de retiros contigua que estaba a empezar a utilizarse. Ao acabar viu, entre outras cousas, o libro de firmas do colexio maior -no que non asinou- onde está a dedicatoria do que fose cardeal Roncalli e que naqueles intres era o papa Xoán XXIII.

Pola tarde, entre outras cousas, estivo a escribir unhas cartas, en papel con timbre da Estila, e tivo outros dous faladoiros no salón de actos, o primeiro despois de comer e o segundo a última hora. Neste “falou de moitos temas e entre eles lembro a distinción que fixo entre patróns e intercesores (da Obra), do por que da

oración que dicimos ao comezar e rematar a meditación,...”, escribiu Galera.

“Por que nos fala tanto de liberdade?”, preguntoulle un dos asistentes. “É un tema no que agora é máis necesario insistir, porque algúns insisten en negar a nosa liberdade. Vós habedes de repetir a verdade por todos lados: que sodes libérrimos no profesional, no social, no político... coa mesma liberdade que os demais católicos, os nosos iguais”.

Ao día seguinte, san Josemaría celebrou a Misa no Pedroso, ás 6.15 horas, e don Álvaro na Estila. Ás 7.15 horas saíron en coche cara a Biarritz para regresar a Londres.

Esta foi a última de unha serie de visitas lembradas en 2004 por Jaime Cárdenas, entón director da Estila, nun artigo publicado en *El Correo Gallego* co título *San Josemaría*

Escrivá e o Ano Santo. Evocaba como “San Josemaría quixo vir a Santiago, entre outras ocasións, en tres Anos Santos. A primeira vez foi en xullo de 1938, nunhas circunstancias difíciles por mor da contenda civil que fixeron que se prolongase o Ano Santo de 1937 un ano máis”. Máis adiante dicía Cárdenas: “Tamén veu a Santiago en setembro dos Anos Santos 1943 e 1948, neste último para dar un impulso ao Colexio Maior A Estila, que iniciaba as súas actividades ao acabar decembro. Ao ter a oportunidade de promover colexios maiores en diversas cidades, san Josemaría quixo que un dos primeiros fóra na cidade do Apóstolo”.

A primeira peregrinación

«Dentro duns días, irei a León de paso para Santiago, para gañar o xubileu. Xa me acordarei de pedir por ti xunto ao Apóstolo. Procura ti,

en cambio, pedir por min: dille que faga todo o que El queira, custe o que custe». Isto escribía san Josemaría Escrivá a un dos mozos que trataba, no mes de xullo de 1938. Facíao pouco antes de emprender viaxe a Compostela desde Burgos, onde residía temporalmente.

En Santiago o ano santo celébrase cando o 25 de xullo coincide en domingo. O Papa Calixto II, que peregrinara a Compostela sendo arcebispo en Vienne (Francia), estableceu en 1122, cando se colocou a última pedra da catedral, o primeiro Ano Santo para 1126. Pero sería o Papa Alejandro III, coa bula *Regis Aeterni*, o que estableceu, o 25 de xullo de 1178, a perennidade do Ano Xubilar, dotando á peregrinación dos máximos privilexios espirituais como é a indulxencia plenaria.

Só en dúas ocasións celebrouse un ano xubilar cando o día de Santiago non era domingo: a primeira excepción foi en 1885 ao ser convocado para celebrar o final do proceso de identificación dos restos do Apóstolo. A segunda en 1938 cando se prolongou por mor da difícil situación provocada pola guerra. A prórroga, que o Vaticano confirmou o 18 de decembro de 1937, uns días antes do peche da Porta Santa, foi concedida polo Papa Pío XI, tras a petición do arcebispo de Santiago Tomás Muñiz de Pablos.

A terceira excepción será o 2022, xa que o Papa Francisco concedeu a prolongación deste ano Santo durante todo o que vén.

Familiarizado co Apóstolo en Logroño e Zaragoza

San Josemaría decidiu peregrinar en 1938 ao sepulcro do Apóstolo, cuxa figura resultarlle moi familiar xa

que en Logroño, onde se trasladou aos 13 anos, a súa parroquia era a de Santiago o Real. A portada do templo era unha gran imaxe ecuestre do discípulo de Xesucristo e varios relevos policromados do século XVI amosaban no retablo diversas escenas da vida de Santiago.

E en Zaragoza foi testemuña das especiais relacións entre o desanimado apóstolo Santiago e a Virxe do Pilar. Así, na Santa Capela, onde celebrou a súa Primeira Misa o 30 de marzo de 1925, hai un altar central cun relevo en mármore que representa a vinda da Virxe indicando a Santiago e os seus discípulos, que están no altar da esquerda, o lugar onde quere que se coloque o piar, ese que desgastaron os bicos dos fieis, entre eles os de san Josemaría.

Ademais de gañar o xubileu, san Josemaría quería aproveitar a

peregrinación para saudar ao recentemente consagrado bispo de León, o P. Carmelo Ballester. Uníalle unha gran amizade con este relixioso paúl que lle convidaba á cerimonia da súa consagración episcopal que tivo lugar o 15 de maio. Non puido asistir, xa que estaba na fronte de Teruel, pero «mandámoslle un modesto agasallo e ofrecémoslle as oracións e sacrificios de todos nós ese día», escribía no número de maio de 1938 de *Noticias*.

Nunha carta do 11 de xullo a Santos Moro, bispo de Ávila, anunciáballe que iría velo pero «non inmediatamente: porque, camiño de Santiago, quere o santo Sr. Bispo de León que lle acompañe o día da súa festa, e en León estarei varios días desde o próximo venres».

Parada en León e meditación nun taxi

Ás dez e cuarto da mañá do 15 de xullo saía de Burgos o tren no que viaxaba san Josemaría. A viaxe prolongouse máis do previsto debido a unha longa parada en Venta de Baños. Don Eliodoro Gil esperábao na estación de León e levouno ao palacio episcopal onde o P. Ballester recibíuno cordialísimamente.

Ademais, alí atopouse con outro vello amigo, don José María Goy, que era o Vigairo Xeral e co que esa tarde saíu a dar un paseo pola cidade.

Sobre o ocorrido o día da Virxe do Carme escribía o mesmo 16 de xullo aos seus fillos de Burgos: «Hoxe almorcei só con Monseñor» e, para quitarlles preocupacións pola súa saúde, engadía: «Fíxome tomar - asombrádevos!- froita, xamón e chocolate».

A León chegara desde a fronte de Teruel Ricardo Fernández Vallespín. Aproveitando uns días de permiso

pola convalecencia das súas feridas na fronte de Madrid, fora ao de Teruel para acompañar a Juan Jimenez Vargas. O día 17 don Eliodoro acompañou a san Josemaría e a Ricardo á estación para coller o tren pero chegaron tarde e xa saíra. Alcanzárono en Veguellina de Orbigo, a uns 30 quilómetros de León, onde os levou un taxista.

Don Eliodoro escribiu: «Así houbo ocasión de que o Pai, no coche, dirixísenos unha meditación que non esquecín nunca. Tomou como tema a un burro de noria que vimos traballando no camiño. O Pai foi falando apoiado na parábola dese burrico, sobre o traballo esforzado e continuo -monótono, se se quere- pero eficaz: ese traballo que vai enchendo os cubos que verten a auga aos campos que se cobren de verdor e fecundidade. Alí, desde os portelos do coche, contemplamos a preciosa veiga do Orbigo, onde se cultiva

remolacha e lúpulo. As palabras do Pai deixábannos clara a importancia de saber obedecer humildemente ao propio cumprimento do deber: percorrer o camiño xusto, cos ollos vendados, iluminados pola luz interior da fe, sabéndonos instrumentos nas mans de Deus».

Cadro de san Josemaría rezando diante da imaxe do apóstolo Santiago (Nacho Valdés, 2007) que está no centro sacerdotal Hospitaliño de Santiago de Compostela.

“Xunto ás reliquias do Apóstolo”

Os peregrinos chegaron a Santiago a medianoite e aloxáronse no hotel A Perla, situado na Avenida Figueroa, preto dos xardíns da Ferradura. «Ao día seguinte, 18 de xullo, o noso Pai estivo a rezar na catedral, na capela do Santísimo, e na pequena cripta onde nunha urna de prata consérvanse os restos de Santiago. Chegara a Compostela con piedade

de peregrino, desexoso de purificar unha vez máis a súa alma e de enchela dos tesouros da graza, que a Iglesia dispensa maternalmente por medio da indulxencia xubilar», dicía unha publicación interna (*Obras*, febreiro 1985. *Recordos do noso fundador. A época de Burgos*).

Desde León escribíralles aos seus fillos de Burgos: «Pedide por min, que este xubileu xacobeo límpeme e acéndame a alma» (Carta 16-VII-1938).

San Josemaría celebrou a Misa xunto á tumba do Apóstolo e dela glosou un intenso recordo noutra publicación (*Noticias*, agosto 1938): «Santiago de Compostela e finais de xullo, na Cripta, xunto ás reliquias do Apóstolo, vívense pausadamente as oracións e as accións da Santa Misa. O sacerdote, xuntas a mans e á altura do rostro, recóllese; as súas preces son por vós, por todos e cada un... Un

catedrático conocidísimo o voso amigo -o voso irmán- actúa gozosamente de acólito, moi unido ás peticións e as accións de grazas do Pai... Podedes asegurar que, en espírito, gañastes o xubileu xacobeo». O acólito era o arquitecto Ricardo Fernández Vallespín (Ferrol, 23 de setembro de 1910-Madrid, 28 de xullo de 1988). O texto permite intuír a intensidade da pregaría de Escrivá, en pleno conflito bélico, coa súa familia que non podía saír de Madrid e os seus fillos, poucos aínda, dispersos.

Acabada a Misa, seguirían o costume dos peregrinos de darlle o abrazo ao Apóstolo «manifestación expresiva de agradecemento por ensinar o Evanxeo nestas rexións» (*Obras*, febreiro 1985).

Ao día seguinte, 19 de xullo, regresaron a León e o día 20 san Josemaría xa estaba de novo en

Burgos. Uns días máis tarde escribíalle a un mozo que estaba enfermo contándolle, entre outras cousas: «Volvín do meu último viaxe antes do que pensaba; iso que aquel bendito Sr. Bispo de León tratoume cun agarimo e unha confianza extremados e fíxome repetidas instancias para que me quedase alí con el de asento» (Carta, 26-VII-1938).

Influíu a peregrinación a Compostela no cambio de título do libro de "Consideracións Espirituais" a "Camiño"?

“É imposible medir a transcendencia íntima daquel primeiro xubileu. Pero o caso é que, por aquel entón, san Josemaría ultimaba en Burgos a redacción dun libríño, *Consideracións Espirituais*, que vira a luz en Cuenca catro anos antes e que contiña 440 puntos de meditación. Propúxose amplialo a 999 consideracións e, aos poucos meses

da súa peregrinación compostelá, xa en fase de edición, decide de súpeto cambiar o título e o libro chamarase *Camiño*. Isto escribía o 26 de xuño de 2004, festa de san Josemaría, o sacerdote e xornalista Carlos Carrasco. Recoñecía que “o *Camiño* de san Josemaría non é un manual de peregrinos, aínda que non poucos o leven nas súas mochilas”, e apuntaba que o libro “é un aluvión de luz e de consellos para os que pensan nun camiño longo, que abarca toda a vida, e que non tremata ata que o fai na eternidade de Deus”. E remataba: “San Josemaría abre o libro cun desafío ao camiñante: “Que a túa vida non sexa unha vida estéril. Se útil. Deixa pouso (...). Acende todos os camiños da terra co lume de Cristo que levas no corazón”.

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/gl-es/article/san-
josemaria-diante-do-apostolo-santiago/](https://dev.opusdei.org/gl-es/article/san-josemaria-diante-do-apostolo-santiago/)
(04-08-2025)